

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

BESPLATAN
PRIMJERAK

PARTNER

Mjesečnik o evroatlantskim integracijama, odbrani i vojsci broj 19 oktobar 2009. godine

**INTERVJU SA NAČELNIKOM ZAJEDNIČKOG ŠTABA ORUŽANIH SNAGA
BOSNE I HERCEGOVINE GENERAL-PUKOVNIKOM MILADINOM MILOJČIĆEM**

**SAMO FORMIRANJE
ORUŽANIH SNAGA BIH VELIKI USPJEH**

**TEMA BROJA: MEDICINSKI TIM VCG SPREMA SE
ZA ODLAZAK U AVGANISTAN**

**POKLON POSTER:
NOVA UNIFORMA VCG**

ISSN 1800-7759

9 771800 775009

Crna Gora
Ministarstvo odbrane

Vojska
Crne Gore

Nova snaga - Vojska Crne Gore

SADRŽAJ

**INTERVJU SA NAČELNIKOM ZAJEDNIČKOG ŠTABA
ORUŽANIH SNAGA BOSNE I HERCEGOVINE GENERAL-
PUKOVNIK MILADIN MILOJČIĆ** 4
**SAMO FORMIRANJE ORUŽANIH SNAGA BIH VELIKI
USPJEH**

Mr Vidak Latković

KOMENTAR: VOJSKA JE KOD SVOJE KUĆE 6
Ilija Despotović

**CRNA GORA I PZM:
NATO SNAGE ZA REAGOVANJE - NRF** 8
mr Tihomir Mijović

POVOD: MINISTAR VUČINIĆ POSJETIO SAD 10
I. Radoman

**TEMA: MEDICINSKI TIM VCG SPREMA SE ZA ODLAZAK U
AVGANISTAN** 11
Mihailo Danilović

PREDSTAVLJAMO: 13
Marinko M. Slomo

NOVA OPREMA I STANOVİ 15
Mihailo Danilović

**PREDSTAVLJAMO: VOJSKA OBUČENA KVALITETNO,
PRAKTIČNO I MODERNO** 17

**IZ DIREKCIJE ZA ZAŠTITU TAJNIH PODATAKA
FIZIČKA ZAŠTITA TAJNIH PODATAKA** 19

**GLOBUS:
NOVI STRATEŠKI KONCEPT NATO** 20
Zorica Minevski

VIJESTI 21

DNEVNIK VOJNOG POSMATRAČA 22
Kapetan Branko Đurđić

TEMA: MISIONARSKA INFEKCIJA 23
Olivera Đukanović

**FELJTON:
OKTOBARSKO OSLOBAĐANJE MOJKOVCA,
BIJELOG POLJA, PLJEVALJA...** 26
Ilija Despotović

IMPRESSUM

**Partner - mjesečnik o evroatlantskim
integracijama, odbrani i Vojsci**

oktobar 2009. godine BROJ: 19

IZDAVAČ: Ministarstvo odbrane Crne Gore

ZA IZDAVAČA: mr Boro Vučinić

UREDNIK: Vidak Latković

REDAKCIJA: Ilija Despotović, Olivera Đukanović,
Zorica Minevski, Marinko M. Slomo, Tihomir Mijović,
Mihailo Danilović, Irena Radoman, Sanja Dajević

TEHNIČKI UREDNIK: Miodrag Kankaraš

KONTAKT: Portparol // **TEL/FAX:** +382 20 241 375

E-MAIL: pr@mod.co.me

WEB: www.gov.me/odbrana

ADRESA: Jovana Tomaševića 29

ŠTAMPA: Pobjeda, Podgorica // **TIRAŽ:** 5.000

Dan Vojske Crne Gore sa novim rezultatima

Povodom 7. oktobra - Dana Vojske Crne Gore, u kasarni „Milovan Šaranović“ u Danilovgradu organizovana je centralna proslava na kojoj su predstavljene nove vježbovno-terenske uniforme, terenska vozila "Tojota", kao i helikopter "Gazela H-42/45". Takođe, prikazana je obuka pripadnika Vojske Crne Gore, kao i nastup helikopterske jedinice Vazduhoplovne baze.

Načelnik Genralštaba Vojske Crne Gore viceadmiral Dragan Samardžić istakao je značajne rezultate Vojske koji su ostvareni u prethodnoj godini koji put u NATO čini izvjesnijim. Takođe, on je kazao da je usvojena nova organizacijsko-formacijska struktura Vojske, izvršeno njeno preformiranje, uspostavljen podoficirski lanac podrške i razvijena saradnja sa oružanim snagama zemalja partnera i regiona. Podsjetio je da je priprema i obuka jedinice za učešće u međunarodnim snagama u misiji ISAF u Avganistanu u punom intenzitetu, a priprema se i uključivanje pripadnika Vojske Crne Gore u mirovnu operaciju Evropske unije "EU NAVFOR - Atalanata".

„Izuzetne napore uložili smo u realizaciju individualnih partnerskih ciljeva na putu postizanja pune interoperabilnosti sa NATO i prijem u MAP program, što će značiti i sam prag ulaska u NATO“, kazao je on.

Ministar odbrane Boro Vučinić istakao je da se u protekle tri godine Vojska Crne Gore razvila u pouzdanu snagu države, koja odgovorno i predano obavlja svoje dužnosti. „Uradili smo dosta na našem putu evroatlantskih integracija, kao i na planu opremanja i modernizacije Vojske Crne Gore, a postignuti rezultati dobili su najviše ocjene sa svih relevantnih međunarodnih adresa. Nastavili smo sa reformama u svim oblastima jednog kompleksnog sistema, kakav je sistem odbrane“, kazao je ministar.

„S ponosom ističem da ste, prvenstveno vi, svojim profesionalnim odnosom, ponašanjem i kompetentnošću značajno doprinijeli porastu ugleda Vojske i tradicionalnog povjerenja građana Crne Gore u vojnički poziv“, poručio je u čestitki predsjednik Crne Gore Filip Vujanović.

Dan Vojske Crne Gore obilježen je i u Ambasadi Crne Gore u Vašingtonu, gdje je govorio ministar odbrane Boro Vučinić, koji je boravio u službenoj posjeti SAD. Svečani prijem organizovan je i u Misiji Crne Gore pri NATO u Briselu.

Vojska Crne Gore proslavlja 7. oktobar u znak sjećanja na bitku iz 1042. godine, koja se dogodila u Tuđemilima između dukljanske i vizantijske vojske.

I. Radoman

Načelnik Zajedničkog štaba Oružanih Snaga Bosne i Hercegovine general-pukovnik Miladin Miložić

Samo formiranje Oružanih snaga BiH veliki uspjeh

Oružane snage BiH učestvovala su u operaciji u Iraku, Etiopiji, Eritreji, Demokratskoj Republici Kongo, kao i operaciji ISAF u Avganistanu. Angažovanje u različitim operacijama rezultira različitim iskustvima i naučenim lekcijama, kaže za Partner prvi oficir Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Prije svega, molim Vas da nam ukratko predstavite OS BiH kao i najznačajnije uspjehe koje ste postigli u proteklom periodu?

Donošenje Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine u decembru 2003. godine praktično je početak formiranja Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Strukturu Oružanih snaga čine Zajednički štab; Operativna komanda kojoj su podčinjene tri pješadijske brigade, brigada taktičke podrške, te brigada ViPVO; Komanda za podršku kojoj su podčinjene Komanda logistike, Komanda za obuku i doktrinu te Komanda za upravljanje personalom. Oružane snage su popunjene sa profesionalnim vojnicima, a regrutni sistem popune je ukinut 2005. godine. Ako me pitate za najznačajnije uspjehe moram istaći da je samo formiranje Oružanih snaga BiH od praktično tri vojske, za koje je poznato u kakvim su odnosima bile, ogroman uspjeh. Na tome se nismo zadržali i svakodnevno radimo na jačanju operativnosti i efikasnosti OS BiH, a posebno bih istakao intenziviranu obuku i školovanje, implementaciju i održivost partnerskih ciljeva; učešće u operacijama podrške miru, podršku civilnim vlastima, preuzimanje značajnih nadležnosti od EUFOR-a, kao što su deminiranje, kontrola vojnog kretanja, inspekcije lokacija, kao i upravljanje vojnim dijelom elektro-magnetnog spektra. I svakako, to je rezultiralo

prijemom Bosne i Hercegovine u NATO program Partnerstvo za mir, kao i pozivom za Intenzivirani dijalog, zajedno sa Crnom Gorom. Implementacija Partnerskih ciljeva će naše oružane snage učiniti još efikasnijim i sposobnijim za izazove koje sa sobom nosi očekivano članstvo u Sjevernoatlantskom savezu.

Kako ocjenjujete saradnju oružanih snaga BiH i Crne Gore i u kojim oblastima može biti daljeg unaprjeđenja?

BiH i Crna Gora su susjedne zemlje i obje su opredijeljene za evroatlantske integracije. Saradnja između OS BiH i Crne Gore je u usponu i za očekivati je da u perspektivi bude plodotvornija za obje strane. Cijenimo da saradnju sa Vojskom Crne Gore možemo unaprijediti u brojnim oblastima a posebno u oblasti razmjene iskustava, obuke i usavršavanja uz obostrano korišćenje specifičnih kapaciteta, konkretno u BiH, u funkciji je Centar za obuku za mirovne operacije koji ima verifikaciju od NATO-a.

Koliko je za Vašu državu i vojsku važna saradnja u okviru Američko-jadranske povelje? Koji su to glavni benefiti od te saradnje?

Saradnja u okviru Američko-jadranske povelje predstavlja veoma značajan oblik regionalne saradnje. Tematika konferencija pažljivo je fokusirana na pitanja koja su od izuzetne važnosti za sve zemlje Američko-jadranske povelje i njihove oružane snage. Razmjena iskustava, povećanje interoperabilnosti, jačanje bezbjednosti i proširenje vojne saradnje, te identifikovanje mogućih rješenja koja postaju osnov za donošenje važnih odluka, predstavlja glavni benefit te saradnje.

Kako ste zadovoljni dosadašnjim procesom integracije BiH u NATO? Kada je u pitanju vojska, koliko je urađeno na tom planu, u smislu prihvatanja standarda i dostizanja interoperabilnosti sa NATO snagama?

Pitanje ulaska u Sjevernoatlantski savez je političko pitanje koje zavisi od stava članica NATO-a i, svakako, od stava i spremnosti Bosne i Hercegovine. Na Oružanim snagama BiH je obaveza da, u skladu sa zakonskim okvirom, učinimo sve što je u našoj nadležnosti kako bi uslovi za ulazak u NATO bili ispunjeni. U tom smislu mi kontinuirano radimo na implementaciji utvr-

đenih Partnerskih ciljeva, unaprjeđenju procesa obuke u skladu sa NATO standardima, obuci deklariranih jedinica za mirovne operacije, tako da iz dana u dan postajemo interoperabilniji sa snagama članica saveza i partnerskih zemalja. Priprema vježbe "Združeni napor - 2009" koja je nedavno realizovana u Banja Luci, po prvi put u zemlji koja nije članica NATO-a - i to veoma uspješno, najbolja je potvrda prethodno navedenog. Međutim, svakako da treba imati u vidu da u NATO ulazi država BiH, tako da se očekuje da napredak u oblasti odbrane prati napredak i u drugim oblastima.

Mirovne misije:

Dobra osposobljenost i podrška angažovanim snagama u misiji je preduslov uspjeha, kaže general Milošević i dodaje da su nova saznanja i iskustva, te značajan napredak po pitanju interoperabilnosti, benefiti angažovanja u mirovnim misijama, a u svakom slučaju i promocija države na međunarodnom planu.

Koji su za OS BiH najveći izazovi na putu NATO integracija?

Izazovi na putu NATO integracija su brojni, a prvenstveno se odnose na dostizanje određenih standarda kao što su: interoperabilnost, kompatibilnost, efikasnost, održivo učešće u operacijama podrške miru, dostizanje zahtjevanog nivoa operativnih sposobnosti itd.

U kojim ste međunarodnim operacijama prisutni? Kakva su vaša iskustva iz mirovnih misija? Koji su to benefiti, a koji izazovi?

OS BiH učestvovala su u operaciji "Iračka sloboda" i to osam rotacija jedinice za uništavanje neeksplozivnih ubojnih sredstava i jedna rotacija pješadijske jedinice. Misije su završene u decembru 2008. godine. Od 2001. do 2008. godine angažovano je 59 vojnih posmatrača u Etiopiji i Eritreji, a misija je okončana u julu 2008. godine. U Demokratskoj Republici Kongo, od 2002. do 2008. godine, angažovano je 35 vojnih posmatrača i trenutno se nalazi 5 oficira u toj misiji. U operaciji ISAF u Avganistanu angažovano je deset oficira koji rade u štabovima njemačkog i danskog kontingenta. Angažovanje u različitim operacijama rezultira različitim iskustvima i naučenim lekcijama. Međutim, ako bi smo tražili zajednički imenilac angažovanja u operacijama podrške miru, to bi bio da je dobra osposobljenost i podrška angažovanim snagama u misiji pred-

uslov uspjeha. Nova saznanja i iskustva, te značajan napredak po pitanju interoperabilnosti su benefiti angažovanja u mirovnim misijama, a u svakom slučaju i promocija države na međunarodnom planu.

Koji su to izazovi bili prisutni kada ste prvi put učestvovali u nekoj međunarodnoj misiji?

Sama činjenica da se susrećemo sa novom misijom, sa nečim nepoznatim ili nedovoljno poznatim je izazov. Prvo učešće u međunarodnoj misiji povezano je i sa nedostatkom zakonske regulative i nepostojanjem standardnih operativnih procedura kao velikim izazovom. Prvo angažovanje praćeno je izazovima kao što su obuka, transport, podrška i izvještavanje angažovanog kontingenta.

Kako su građani BiH gledali na upućivanje vojnika u mirovne misije širom svijeta?

Pitanje upućivanja pripadnika Oružanih snaga, policijskih službenika i drugih lica u mirovne misije regulisano je posebnim zakonom na nivou države. Osim toga, želim još jednom naglasiti da je BiH opredijeljena za evroatlantske integracije i ako se tome doda da je do sada bio zastupljen princip dobrovoljnosti kod upućivanja u mirovne misije, nismo ni očekivali, niti je bilo značajnih negativnih reakcija građana Bosne i Hercegovine.

Razvojni planovi:

Naši planovi za naredni period usmjereni su na dalji razvoj operativnih sposobnosti OS BiH za realizaciju zakonom definisanih misija i zadataka, na rješavanju viškova municije, minsko-eksplozivnih sredstava, naoružanja i druge vojne opreme, modernizaciji i podmlađivanju personala, posebno kategorije vojnika.

Za kraj, generale, molim Vas da date Vašu ocjenu stanja u OS BiH i planove za razvoj OS BiH u narednom periodu?

Stanje u OS BiH ocijenio bih stabilnim. Naši planovi za naredni period usmjereni su na dalji razvoj operativnih sposobnosti OS BiH za realizaciju zakonom definisanih misija i zadataka, na rješavanju viškova municije, minsko-eksplozivnih sredstava, naoružanja i druge vojne opreme, modernizaciji i podmlađivanju personala, posebno kategorije vojnika.

mr Vidak Latković

Vojska je kod svoje kuće

Vojska Crne Gore (VCG) još nije definitivno „dobila“ lokacije na kojima može da uništava viškove naoružanja i da izvodi vježbe. Njene namjere i potrebe u tom smislu, zasad, osporene su na četiri mjesta-prvo u Župi Nikšićkoj, konkretno, na Borovim brdima, pa u selu Praga, zatim, u Polici kod Berana i na Radovču. Mještani su se svuda pobunili protiv planova Vojske da na tim lokacijama uništi zastarjelo

bistijerne, vazduh bi bio zatrovan, njihove bi bile kontaminirane...

Za strah od eksplozija municije možda i ima razloga. Ljudi su u tom pogledu sve više senzibilni i oprezniji. Još kad se tome dodaju poluinformacije, ili neobavještenost, zatim, politikantstvo, pa i političke zloupotrebe, eto „otpora“ vojnim aktivnostima. Ali, mještani Radovča, visoravni iznad Pipera, neće ni vojne vježbe na „svom“

Ministarstvu odbrane i VCG se pišu peticije, najavljuju se protesti, traže se „pregovori“, prave se „zasjede“ na prilazima spornim lokacijama. Sve to i nije ništa neobično u vrijeme opšteg pozivanja ljudi na prava, na zdravu životnu sredinu, na vlasničke interese. I vojska, u takvom ambijentu, više nije, kao nekad, u ideološkom i političkom zaklonu. Koliko do prije koju deceniju, protiv vojske se nije smjelo, takoreći, ni zucnuti. Kome bi palo na pamet da stane na put i prepriječi put vojsci i vrati je kući „neobavljena posla“. Ili da zabrani vojnu vježbu. Vojska je mogla, imala je pravo, da gazi kud joj se prohtje. Možda je vojska nekad i bila previše povlašćena i zaštićena.

I ne bi smetalo ako je i naša javnost, tradicionalno odana vojsci, objektivno postala zrelija, pa nastoji da i oružanu silu drži pod svojim nadzorom. Uostalom, jedan od evroatlantskih standarda je i demokratska kontrola vojske, naravno, prije svega, kroz parlament. Nije, međutim, sigurno da su crnogorski primjeri pobune protiv vojske istinski na tragu zrele dezideologizacije i depolitizacije javnosti u vezi sa njom. U svemu tome, ili bar u nekim slučajevima, ima i pomalo politikantstva, ili, zašto ne reći, primjesa politike, one politike koja je nekako još opterećena nedoumicama o Crnoj Gori kao državi, koja, na toj osnovi, dovodi u pitanje i

oružje ili da nastavi korišćenje poligona kojima je raspolagala i predhodnica VCG, Vojska bivše Jugoslavije. Župljani, Pražani i Poličani se boje posljedica uništavanja oružja u njihovim atarima. Navodno, bili bi poremećeni izvori pitke vode, popucale bi

prostoru. Biće im, kažu, uništene njihove, usjevi, pašnjaci. Navode da 95 odsto stanovnika tog područja živi od poljoprivrede. I Radovčani strahuju za skretanja podzemnih voda i oštećenja bunara. Pominju i svoje pravo na mir, koje im, navodno, ugrožava vojska.

njene institucije. Ni Vojska Crne Gore nije pošteđena. Prvo je osporavana i po imenu, i kao brojčana snaga. Ima toga čak i sada, tri godine nakon ozvaničenja VCG. Iz opozicionih krugova je povodom i ovogodišnjeg Dana VCG bilo komentara kako je VCG, navodno, samo „ukras suverenosti“ države. Suštinsko osporavanje VCG ponekad je kamuflirano njenom „odbranom“. Tobaže, sadašnja vlast jača policiju, a zapostavlja vojsku, jer, kako reče jedan višemandantni opozicioni poslanik, policija je korisna za očuvanje „režima“. Vojska se, prema tom „objašnjenju“, ne može upotrijebiti, pa vlasti, navodno, nije ni stalo do nje.

A sada, i pored dušebrižničkog minimiziranja VCG, imamo, štaviše, strah od vojske, od vojnih vježbi. Ne može višak naoružanja da uništi ni u napuštenim rudnicima, ni u namjenskoj fabrici, ni na prostoru gdje se to i nekada činilo. Sadašnja vojska, VCG, skreneće podzemne vode, oštetiće bunare i bistijerne, pogaziće njive i livade...!? Vojska od oko dvije hiljade pripadnika? Simptomatično je to što je jedan mještaniin Prage, kad su ga podsjetili da je i bivša jugoslovenska vojska uništavala oružje na njihovom prostoru, kako su neki mediji prenijeli, prokomentarisao, otprilike, ovako - e, a to je bila jugoslovenska armija. Da li mu se baš „omaklo“, ili je, nehotice rekao nešto u čemu može biti elemenata za objašnjenje zabrana VCG da obavlja svoje zadatke i redovne aktivnosti?

Koliko je, takođe, vojske protutnjalo, recimo, Radovčem, koliko je vojnih vježbi „izdržao“ taj poligon, i to sa tenkovima, ali do sada nije bilo prigo-

vora. Mještani Radovča, doduše, poručili su da Vojsci Crne Gore ne osporavaju potrebu vojnih vježbi, ali neka, kako su naveli, nađe neko nenaseљeno mjesto za tu vrstu aktivnosti. I drugi su, sa svojih protesta, slično „savjetovali“ - kod nas ne možete. A kud će Vojska Crne Gore nego u Crnu Goru. Ona je u svojoj državi, kod svoje kuće. Nema kud odavde. Sve što radi svaka vojska, i ova naša to čini. I svaka vojska i vježba, i sve drugo radi što joj je posao, u svojoj državi.

Ponekad se čini kao da bi neko htio VCG poslati negdje drugo. Crna Gora je teritorijalno tolika kolika je. Njenoj veličini primjerena je i njena Vojska. Kad bi svi krenuli da vraćaju vojsku iz svojih gora, zabrana, pašnjaka, VCG bi se našla u vrlo apsurdnoj situaciji - da za nju nema mjesta. Crna Gora je, uostalom, toliko mala da bi svako mogao da kaže - da ga vojska, svojim aktivnostima, ugrožava. Bez obzira na onaj predlog Radovča, u Crnoj Gori, ipak, nema nenaseљenih pustara, da bi vojska na njima vjež-

bala. Mi nemamo ni velike pustinje ni prostrane stepe. I viškove naoružanja, za koje, na kraju krajeva, nije kriva Vojska Crne Gore, moramo uništavati samo kod nas. Negdje se za to mora naći lokacija.

I ne može se o tome „pregovarati“ sa svakom mjesnom zajednicom, iako ostaje obaveza Vojske Crne Gore da bude transparentna u svim svojim aktivnostima, da građane uvjeri u njihovu bezbjednost zbog tih aktivnosti.

Kad je riječ o viškovima naoružanja, Švedska je, na primjer, prihvatila da u njoj bude uništeno raketno punjenje iz Crne Gore. Treba li da tražimo zemlju koja bi preuzela sve naše viškove naoružanja? Crnogorska vojska, uostalom, nije nikakva privatna kompanija, ničije akcionarsko društvo, da bi se baš i za svaku lokaciju na kojima namjerava da vježba ili uništava naoružanje tražio katastarski dokaz njegovog vlasništva.

Ilija Despotović

NATO

Snage za reagovanje - NRF

NATO snage za reagovanje (NATO Response Force - NRF) su formirane poslije odluke Praškog samita 2002. godine, sa ciljem da se stvore tehnološki napredne, fleksibilne, interoperabilne i samoodržive snage, spremne za operativni ili borbene razvoj. One će uključiti kopnene, pomorske i vazdušne elemente i biti spremne da brzo krenu gdje god je to potrebno, u skladu sa odlukama Sjevernoatlantskog Savjeta, najvišeg tijela Alijanse za donošenje odluka.

Alijansa je inaugurisala prvi prototip NRF rotirajućih snaga, odnosno „NRF 1“, u Regionalnoj komandi za Sjevernu Evropu u holandskom gradu Brunsumu, 15. oktobra 2003. godine.

Ovakav pristup je dao Vrhovnoj komandi savezničkih snaga u Evropi (SHAPE) ovlaštenje da oblikuje NRF u pravu transformacionu snagu, onu koja Alijansi daje značajne nove vojne sposobnosti.

NRF su stalne, združene snage sa komponentama za pomorske, kopnene, vazdušne i specijalne operacije pod jednim komandantom. Te snage se zajedno obučavaju i vrši se zajednička sertifikacija, a po potrebi se raspoređuju zajedno. Dio NRF-a vrlo visokog nivoa borbene gotovosti je sposoban da se u roku od pet dana operativno razvije i bude samoodrživ narednih trideset dana. To ukazuje da će NATO snage za reagovanje morati da budu spremne za operativni razvoj i da budu samoodržive bilo gdje u svijetu.

Pored sposobnosti brzog razmiještanja i visoke borbene gotovosti, NRF su predvodnik aktivnosti NATO-a na trans-

formaciji. NRF obučava svoje ljudstvo da djeluje u visoko zahtjevnom okruženju i koristi najnovije tehnologije u multinacionalnom kontekstu. Ovaj kvalitet obuke je iskustvo koje dobijaju svi pripadnici NRF-a, čime postaju katalizator promjena unutar oružanih snaga država, kao i u multinacionalnim formacijama.

NRF počiva na dva načela: visokoj borbenoj sposobnosti i sposobnosti transformacije. Misija NRF-a se temelji na sljedećem to su "prve snage koje ulaze i prve snage koje izlaze".

Kako bi NRF mogle da djeluju trenutno, bilo je potrebno na političkom nivou, u samim NRF rotacijama postići dogovor o transferu nadležnosti. NATO funkcioniše na nacionalnim odgovornostima. To u praksi znači da su Snage za reagovanje NRF pod komandom SACEUR-a. NATO-u su potrebne sposobne snage sa visokim nivoom spremnosti, kako bi se

što bolje nosile sa izazovima 21. vijeka.

One svojim djelovanjem moraju da stvore mogućnost za uvođenje sledećih savezničkih snaga. Danas su NRF i CJTF (kombinovane združene operativne snage) komponente koje osiguravaju kontinuitet operacija, što u praksi znači da CJTF počinje s djelovanjem onog trenutka kada su NRF razvile DJTF HQ (Deployable Joint Forces), kao platformu za razvoj CJTF-a.

NRF su element Saveza koji prvi pokazuje odlučnost i solidarnost u prevladavanju kriza. Elementi borbene podrške i sposobnosti, koje one razvijaju, su integralni dio NRF-a. Uključuju ABH jedinice i medicinske timove, koji su podržani vazdušnim i pomorskim snagama, sa snažnom logistikom, sistemom veza, obavještajnim sistemom i svim ostalim sistemima, potrebnim u izgradnji sposobnih borbenih snaga.

Snage NRF-a su službeno predstavljene 15. oktobra 2003. godine u JFC u Brunsumu. Tada su imale oko 9.500 pripadnika i bile su sastavljene od pripadnika 15 nacija. Početne operativne sposobnosti, snage su dostigle u oktobru 2004. godine, kada su imale oko 17.000 pripadnika. Danas NRF imaju oko 25.000 pripadnika. NRF donose komplementarnost između NRF i EU Batle-Groups. Riječ je o nešto drugačijim konceptima sa različitim misijama, moguća je saradnja, vodeći pri tom računa o autonomiji NATO i EU.

Bilo bi pogrešno reći kako je NRF dao NATO-u samo sposobnosti brze reakcije. One su poslužile kao svojevrsni katalizator u implementiranju sposobnosti i interoperabilnosti u Savezu. NATO pored ovih udarnih snaga ulaže velike napore u transformisanju snaga srednjeg ili dugog nivoa spremnosti. Osim što Alijansi obezbjeđuje proaktivnu sposobnost, NRF ujedno služi kao sredstvo za promjenu strukture NATO snaga i struktura snaga država članica.

Važan aspekt transformacione prirode NRF jeste činjenica da su one stalne snage. Za razliku od drugih snaga NATO, stvaranih za konkretne zadatke, kada se za to javi potreba i koje često zahtijevaju mobilizaciju, NRF stoje na raspolaganju za momentalnu upotrebu za bilo koji zadatak koji odredi Sjevernoatlantski Savjet. NRF imaju jedinice i sposobnosti svih komponenti, a takođe predstavljaju snagu koja je od samog nastanka integrisana, kombinovana i združena.

Svrha NATO Snaga za reagovanje (NRF) je mogućnost brzog odgovora na različite vrste kriza širom svijeta, kao prethodnice koja se, u nekoj kasnijoj fazi, može pojačati. Njihovu osnovu čini jezgro koje se po potrebi može proširiti.

NRF su osposobljene da efikasno djeluju u spektru sa najvećim intenzitetom. Njihova brzina i ekspeditivnost prvenstveno bi mogle da spriječe izbijanje konflikata. Osim mogućnosti da učestvuju u mirovdopskim programima, koji će pomoći jačanju državnih institucija, zbog brzine i

ekspeditivnosti NRF se mogu ubaciti na teren tokom faze odvratanja. Prisustvo NRF za vrijeme humanitarne krize, može da pomogne da se situacija stabilizuje prije nego što eskalira i ove snage pomažu da se stvore uslovi za kasniji politički dogovor bez prethodnog gubitka velikog broja života. Naročito kada je u pitanju humanitarna kriza, bolje je izvršiti operativni razvoj snaga prije izbijanja potencijalne katastrofe.

Elementi NATO Snaga za reagovanje su već bili raspoređeni na iračkim izborima, u SAD-u, nakon što je uragan „Katrin“ pogodio Nju Orleans i okolna područja u septembru 2005. godine i u Pakistanu, nakon razornog zemljotresa, koji se dogodio 8. oktobra 2005. godine.

Brzina NATO snaga za reagovanje i njihova sposobnost da se operativno razviju u kratkom vremenskom roku pruža Alijansi institucionalizovanu vojnu sposobnost da vodi slične operacije u budućnosti. NRF, takođe, izvršava i druge zadatke u skladu sa uputstvima Sjevernoatlantskog Savjeta, uključujući humanitarne operacije, operacije čuvanja i nametanja mira, aktivna dejstva, uključujući ulazak pod borbom, kao i izvođenje operacija visokog intenziteta.

mr Tihomir Mijović

Ministar Vučinić posjetio SAD

Ministar odbrane Boro Vučinić boravio je u službenoj posjeti Sjedinjenim Američkim Državama od 5. do 9. oktobra. Tokom posjete, ministar Vučinić se sastao sa sekretarom za odbranu Robertom Gejtsom. Tom prilikom, ministar Vučinić je istakao važnost odlične saradnje koju Crna Gora ima sa SAD, kao strateškim partnerom u oblasti odbrane i izrazio zahvalnost na stalnoj podršci te zemlje. On je upoznao američkog domaćina sa dostignutim stepenom reformi sistema odbrane u Crnoj Gori i pripremama za upućivanje vojnika u mirovnu misiju ISAF u Avganistanu. Takođe, istakao je veliki značaj koji Crna Gora posvećuje regionalnoj saradnji i stabilnosti.

Američki sekretar Gejts ocijenio je da je Crna Gora primjer u regionu, imajući u vidu kvalitet i dinamiku sprovedenih reformi i napredovanja na putu ka članstvu u NATO. Takođe, kazao je da će SAD i dalje snažno podržavati crnogorske napore na putu evroatlantskih integracija, a posebno je istakao podršku za što skorije dobijanje MAP-a. Američki sekretar saopštio je da njegova zemlja prepoznaje i visoko cijeni napore koje je Crna Gora učinila na jačanju regionalne stabilnosti, kao i buduće učešće Crne Gore u ISAF misiji.

Ministar Vučinić je imao susret i sa glavnim zamjenikom pomoćnika sekretara za političko-vojna pitanja Stejt Dipartmenta Tomasom Kantrimenom.

Tokom posjete državi Mejn, ministar Vučinić se sastao sa guvernerom Džonom Baldačijem, sa kojim je razgovarao o saradnji Crne Gore sa tom američkom državom i aktuelnim procesima u sistemu odbrane Crne Gore. Zajednički je konstatovano zadovoljstvo veoma uspješnom

vojnom saradnjom u okviru Državnog partnerskog programa.

Tokom razgovora sa direktorom za Centralnu i Istočnu Evropu Savjeta za naci-

onalnu bezbjednost Bijele kuće Džefrijem Hovenierom, ministar Vučinić je istakao opredjeljenje Crne Gore da uputi pripadnike svoje Vojske u mirovnu misiju ISAF u Avganistanu i na taj način doprinese stabilizaciji prilika u toj zemlji i jačanju svjetskog mira.

Visoki predstavnik Bijele kuće istakao je podršku Crnoj Gori za što skorije dobijanje Akcionog plana za članstvo - MAP, kao narednog važnog koraka na putu članstva u NATO.

Ministar Vučinić se sastao i sa komandantom Nacionalne garde SAD generalom Krejnom Mekinlijem, sa kojim je razgovarao o vojnoj saradnji dvije države. Zajednički je konstatovano zadovoljstvo dobrom saradnjom Vojske Crne Gore sa Nacionalnom gardom države Mejn. Ministar Vučinić uputio je poziv generalu Mekinliju da posjeti našu zemlju.

I. Radoman

Crna Gora primljena u SEDM

Na godišnjem sastanku Procesu saradnje ministara odbrane Jugoistočne Evrope - SEDM, 21. oktobra u Sofiji, Crna Gora je primljena u punopravno članstvo te važne regionalne inicijative.

„Prijem u ovako važnom procesu saradnje, kakav je SEDM, potvrda je naših napora i dostignutih rezultata u izgradnji sistema odbrane, ali i posljedica našeg međunarodnog i regionalnog pozicioniranja kao odgovornog partnera. Takođe, prepoznavanje Crne Gore kao faktora stabilnosti u regionu i naše posvećenosti regionalnoj saradnji je zapravo još jednom potvrđeno kroz prijem u SEDM“, kazao je ministar odbrane Boro Vučinić.

Inicijativa za uspostavljanje saradnje na nivou ministara odbrane Jugoistočne Evrope (JIE) pokrenuta je 1996. godine, sa namjerom jačanja saradnje zemalja regiona, Italije i SAD na planu odbrane. U sastavu SEDM se nalazi 14 zemalja-članica NATO i Partnerstva za Mir.

Boland zadovoljan radom na SPO

Ekspertski tim NATO-a, predvođen direktorom Direktorata za planiranje snaga Frenkom Bolandom, posjetio je Ministarstvo odbrane Crne Gore 20. i 21. oktobra s ciljem stručne rasprave o Strategijskom pregledu odbrane Crne Gore (SPO). Boland je kazao da posao koji je do sada urađen na SPO uliva optimizam da će Crna Gora u budućnosti imati efikasnu vojsku koju može sebi priuštiti. „SPO je veoma značajan za državu Crnu Goru, a ne samo za njene oružane snage. Ministarstvo odbrane i Vojska su važni elementi identiteta Crne Gore“, rekao je Boland.

Medicinski tim VCG sprema se za odlazak u Avganistan

Završna obuka u Mađarskoj

Nadati se da crnogorski medicinski tim u Avganistanu neće imati posla, ali ukoliko nekome od vojnika treba medicinski tretman, biće u sigurnim rukama.

Doktor Slobodan Burić na čelu je tročlane medicinske ekipe Vojske Crne Gore, koja će se, prema planu, početkom marta 2010. godine stacionirati i preuzeti dužnost u vojnoj bolnici na sjeveru Avganistana. Pored njega, u timu su stariji vodnik I klase Milun Vešović i civilno lice Elvira Cvrk.

Potpukovnik Burić i dva tehničara, kako stvari stoje, u martu bi trebalo da se priključe mađarskim kolegama u vojnoj bolnici u bazi Pol-e-Khomri i preuzmu zadatke u NATO vođenoj operaciji ISAF (International Security Assistance Force) u Avganistanu.

“Naša jedinica će brojati tridesetak ljudi, a nas troje smo u medicinskom timu koji će faktički obezbjeđivati sanitet”, objašnjava Burić.

Misija ISAF postala je NATO vojna operacija podrške miru (Peace Support Operation) 2003. godine, kad je UN promijenio mandat misije, u skladu s Poglavljem VII Povelje UN-a, dopustivši upotrebu sile u čuvanju mira. Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija procijenio je da je situacija u Avganistanu prijetnja međunarodnom miru i sigurnosti, pa je preporučeno svim državama članicama da pomognu operaciji ISAF, kako osobljem i opremom, tako i ostalim resursima.

Sjeverni region, u koji putuje crnogorsko medicinsko osoblje, generalno je pod njemačkom kontrolom, a podbazom Pol-e-Khomri komanduju mađarski vojnici.

Crnogorskom medicinskom timu mandat će biti po šest mjeseci, isto-

rodnoj vojno-medicinskoj vježbi MEDCEUR u Nišu najbolje govore o spremnosti crnogorskog tima pred odlazak.

“Pokazali smo da u profesionalnom i stručnom smislu nijesmo zaostali za zemljama u okruženju. Naprotiv. Re-

vjetno kao i pješadijskom vođu crnogorske Vojske, koji će takođe biti stacioniran u bazi Pol-e-Khomri.

Iako ih pred put čeka još jedna, do sada, najsloženija obuka u Mađarskoj, sanitetska ekipa tvrdi da je već sada i psihički i fizički spremna za put.

Prva dva mjesta, koja su Vešović i Cvrk osvojili nedavno na međuna-

zultati su nam bili izvanredni osvojili smo prva dva mjesta od ukupno 14 zemalja učesnica vježbe. Valja napomenuti da smo prvi put učestvovali na takvoj obuci kao predstavnici zemlje učesnice”, kazao je Vešović.

Vježba MEDCEUR 2009 bila je posvećena pružanju pomoći civilima u slučaju prirodnih katastrofa i drugih nesreća. Održana je u kasarni "Knjaz

Mihailo" u Nišu, njome su bila obuhvaćena predavanja i praktična obuka u spasavanju ljudskih života u katastrofama.

Pored Crne Gore, na vježbi su učestvovali domaćin Srbija, te predstavnici Albanije, Jermenije, Azerbejdžana, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Njemačke, Gruzije, Makedonije, Moldavije, Norveške, Ukrajine i Sjedinjenih Američkih Država.

Elvira tvrdi da je obuka u Nišu bila veoma korisna, jer su se, kako kaže, tada prisjetili nekih stvari koje nijesu "obnavljali" od srednjoškolskih dana.

"To je za nas tehničare bio odličan posao. Obnovili smo neke stvari koje smo odavno naučili i razmijenili iskustva sa kolegama iz drugih zemalja", rekla je ona.

Dr Burić je, inače, na toj vježbi bio jedan od predavača. Vježbi, međutim, ne fali ni u Crnoj Gori.

"Trenutno polažemo kurseve engleskog jezika i prolazimo kompjutersku obuku. Tu je i, naravno, heli-obuka, odnosno vježbe transport evakuacije povrijeđenih vazдушnim putem", pojasnio je Burić.

Sljedeća obuka je, kako najavljuju, u Mađarskoj, koju će sa tamošnjim kolegama raditi u medicinskom centru.

Cvrk je istakla kako im je, ipak, možda i najviše pomogao razgovor sa doktoricom iz Mađarske, koja je, takođe, bila u bazi Pol-e-Khomri, a koja je nedavno boravila u Golubovcima.

"Pokazala nam je fotografije mjesta u kojem ćemo biti smješteni, pa čak i video snimke. Iz prve ruke smo bukvalno saznali šta nas čeka i gdje zapravo idemo", rekla je ona.

U razgovoru za "Partner" tvrde da su im se porodice već privikle na činjenicu da će uskoro otputovati u zemlju u kojoj nikad niko od njih ranije nije bio.

Na pitanje ima li ikakvog straha od nepoznatog, dr Burić uz osmjeh odgovara: "Moj prijatelj kaže da se ne valja sjekirati unaprijed, jer postoji mogućnost da se u tom slučaju dva puta sje-kiraš, što nije dobro. I ja ga slušam".

Sve troje objašnjavaju da ustvari nema nikakvog razloga za strah, jer, prema planu, neće imati nikakvih zaduženja van vojno-medicinske baze. Tu će, kako kažu, biti i za vrijeme radnog vremena, a i nakon njega.

Cvrk: I djeca su me podržala

Cvrk je kazala da je ideja o odlasku u Avganistan odmah privukla i da se nije dvoumila kada joj je porodica pružila podršku u toj zamisli.

"Odmah sam razgovarala sa mužem, koji takođe u Vojsci radi kao oficir od 1987. godine. On nije imao ništa protiv, a kada su me i djeca podržala, više se nijesam dvoumila", istakla je ona.

"Zna se da, za razliku od ostalih medicinara u toj vojnoj bolnici, nas troje nećemo biti angažovani u strateškoj evakuaciji, ni na kopnu ni vazdušnoj. Naš zadatak će biti da u toj vojnoj bazi pružamo medicinske usluge, a to je praktično isto što i ovdje radimo", rekao je Burić.

Cvrk je kazala da je ideja o odlasku u Avganistan odmah privukla i da se nije dvoumila kada joj je porodica pružila podršku u toj zamisli.

"Odmah sam razgovarala sa mužem, koji takođe u Vojsci radi kao oficir od 1987. godine. On nije imao ništa protiv, a kada su me i djeca podržala, više se nijesam dvoumila", istakla je ona.

Kao motiv odlaska u Avganistan, sve troje, kroz osmjeh, ističu kombinaciju materijalnog i profesionalnog iza-

zova.

"Jasno je da Crna Gora neće doprinijeti Alijansi na isti način kao SAD, Njemačka ili Francuska, ali je takođe izvjesno da će ona, u obim svojih kapaciteta, dati adekvatan doprinos," izjavio je ministar odbrane Boro Vučinić, neposredno nakon što je Skupština usvojila odluku o slanju medicinskog tima u Avganistan.

Prije medicinara, u Avganistan će, kao prvi crnogorski vojnici, stići oficiri Ivica Simonović i Radosav Nikolić.

Oni će biti smješteni u Mazar e Šarif, gdje je smještena jedna od regionalnih komandi ISAF-a.

Simonović i Nikolić biće tako prvi vojnici iz Crne Gore koji će, u skladu sa zadacima misije ISAF, potruditi da pomognu u uspostavljanju normalnog djelovanja avganistanske vlasti i normalnog funkcionisanja civilnog života.

Glavna Komanda Sjevernoatlantske alijanse nalazi u glavnom gradu Avganistana, Kabulu, gdje je i Kabulska multinacionalna brigada.

U strukturi su i pet regionalnih komandi (Pijestonica, Istok, Sjever, Zapad, Jug), čija su sjedišta u Kabulu, Bagramu, Mazar e Šarifu, Heratu i Kandaharu.

Prvom regionalnom komandom komanduju Njemci, drugom Italijani, trećom Englezi, dok četvrta "pripada" Amerikancima.

U područjima regionalnih komandi osnovani su provincijski rekonstrukcijski timovi (PRT), čiji je zadatak pomaganje u uspostavljanju normalnog djelovanja središnje avganistanske vlasti i funkcionisanja civilnog života.

Mihailo Danilović

Jedinica za mirovne misije Vojske Crne Gore

Nedavno je ministar odbrane Boro Vučinić ocijenio da je učešće u mirovnim misijama najkonkretniji doprinos Crne Gore jačanju stabilnosti i bezbjednosti u svijetu. On je tada naglasio da ulazak zemalja Zapadnog Balkana u NATO predstavlja najbolji izbor koji će unaprijediti bezbjednost i stabilnost regiona. Zato ni ovdje nije na odmet ponoviti ono što je do sada više puta isticano - misije Vojske su jasno definisane, a između ostalog podrazumijevaju i učešće u međunarodnim operacijama. Cilj je izgradnja mirnog i stabilnog međunarodnog ambijenta, u okviru kojeg Crna Gora jedino može osigurati svoju nacionalnu bezbjednost.

Stoga u Vojsci Crne Gore je u avgustu 2008. godine formirana jedinica za mirovne misije sa zadatkom obuke i pripreme za angažovanje u misijama u svijetu. Jedinica je do marta 2009. godine bila samostalna i direktno potčinjena Generalšabu VCG, a od marta ulazi u sastav Centra za obuku, odnosno njegovog Podcentra za mirovne misije i strane jezike, u čijem se sastavu i danas nalazi.

Naši domaćini, major Saša Ivanović i kapetan Enes Murić, predstavili su nam ličnu kartu jedinice. Na sam dan formiranja u jedinicu se dobrovoljno javilo 84 pripadnika VCG, da bi danas, poslije nešto više od godine, brojala 60 pripadnika.

Jedinica je isključivo formirana od dobrovoljaca što predstavlja izrazito dobru osnovu i za osposobljavanje i za izvršavanje svih zadataka. Sistem dobrovoljnosti se izuzetno dobro odražava na motivisanost. Svi koji su ušli u sastav jedinice ušli su sa ovim ili onim motivima i daju sve od sebe da se u vrlo visokoj konku-

renciji dokažu i zadrže u jedinici kako bi te svoje motive i valorizovali. To je posebno došlo do izražaja kada je precizirano da u prvoj rotaciji u mirovnu misiju ide dvadeset pet pripadnika. Bio je to dodatni motiv i za postizanje rezultata u obuci i za savladavanje engleskog jezika.

major Saša Ivanović

Jer, svi žele biti prvi, svi žele biti ti koji će prvi predstaviti Crnu Goru i njenu vojsku u inostranstvu, u jednoj misiji očuvanja mira. S obzirom na to da su svi pripadnici jedinice vrhunski taktički i vatreno osposobljeni i izuzetno fizički spremni, bilo je veoma teško izvršiti izbor, pa je presudnu ulogu u izboru ljudstva za prvu rotaciju odigralo poznavanje engleskog jezika.

Što se tiče obuke pripadnika jedinice, početni period, dok još nisu bili precizirani zadaci našeg kontingenta u mirovnoj misiji, bio je period u kome su realizovani sadržaji prvenstveno borbenog osposobljavanja - taktičkog, vatrene i fizičkog, koji su bili veoma značajni za cjelokupni sastav. U tom periodu realizovana je obuka na brzim vodama, obuka u skijanju, obuka u angažovanju jedinice uz upo-

trebu helikoptera, a kroz fizičku obuku dostignut je takav nivo da ni jedna provjera ne daje ocjenu ispod 4,50, a kompletan sastav je i praktično pokazao da može bez ikakvih problema marševati i do 45 km pod opterećenjem i u zadatoj taktičkoj situaciji. Saznanjem da će jedinica u mirovnoj misiji biti isključivo angažovana u obezbjeđenju baze i da neće izlaziti van njenih okvira, obuka je kanalisana u izučavanje sistema obezbjeđenja i obuke ljudstva u reagovanju u različitim situacijama u kojima se može naći tokom obezbjeđenja baze.

U obuci pripadnika jedinice za mirovne misije VCG aktivno su se angažovali timovi Nacionalne garde Mejna, mađarskih oružanih snaga i američke agencije MPRI. Kako ističe kapetan Murić Enes, komandir jedinice, našim pripadnicima

nije bila potrebna obuka od strane ovih timova. Našem sastavu su bila najznačajnija njihova iskustva i NATO procedure u izvršavanju zadataka tokom učešća u misijama održavanja mira, a posebno procedure koje se odnose na obezbjeđenje baze.

Enes Murić

Profesionalac na zadatku

Kapetan Enes Murić, istakao je da je on prvenstveno profesionalac koji ne bira zadatke, kao što ni ljekar ne bira pacijente, tako da ovoj vrsti zadatka prilazi kao i svakom drugom. Njegov osnovni motiv je napredovanje u službi, otvaranje mogućnosti za dalje stručno usavršavanje i školovanje, upoznavanje vojski partnerskih i drugih zemalja, i tek na kraju materijalni.

Što se tiče angažovanja tima MPRI, oni su tokom jula posmatrali osposobljavanje našeg sastava i sagledavali prednosti i nedostatke u obuci. Tokom avgusta, poslije konsultacija sa nosiocima obuke u GŠ i Centru za obuku, sačinili su Plan obuke sa čijom se realizacijom otpočelo početkom septembra. Posebna karakteristika osposobljavanja po planu MPRI jesu procedure američke vojske i specijalna situ-

aciona gađanja koja američki vojnici obavezno realizuju prije upućivanja u misije.

Učenje engleskog jezika je jedan od težišnih zadataka tokom obuke i pripreme jedinice za učešće u misiji. Većina pripadnika se prije dolaska u jedinicu nije sretalo sa engleskim jezikom što je stvaralo velike poteškoće, ali kako je vrijeme odmicalo tako je i napredak na tom polju bio sve vidljiviji. U ovom trenutku trećina pripadnika jedinice služi se engleskim jezikom i mogu uspješno komunicirati, dok ostali treba još da rade na tom polju.

Naš kontingent će tokom novembra boraviti u Mađarskoj gdje će nastaviti sa praktičnom obukom zajedno sa pripadnicima mađarskih oružanih snaga koji će biti upućeni u misiju u Avganistan. To će biti prilika da se naš sastav „uigra” sa mađarskim kolegama u realizaciji zadataka upravo onih koji ih očekuju u misiji.

Major Saša Ivanović, na kraju je naglasio da se, od momenta kada su iskristalisani zadaci našeg kontingenta u misiji, u kasarni u Danilovgradu već pristupilo izradi jednog manjeg poligona koji će podsjećati na sistem obezbjeđenja baze u Avganistanu, tako da će se naši pripadnici, koji budu upućivani u misiju u narednim rotacijama, moći obučavati na objektima koji će podsjećati na one u Avganistanu.

potpukovnik

Marinko M. Slomo

Dušan Baucal

Čast je biti prvi

Stariji vodnik Dušan Baucal kaže da je dužnost i obaveza svakog profesionalnog vojnika da pođe tamo gdje to interesi Crne Gore zahtijevaju. On naglašava da je čast biti prvi koji će Crnu Goru i njenu vojsku predstaviti svijetu van njenih granica i da je svakom vojniku to jedinstvena prilika za profesionalno usavršavanje, edukaciju i upoznavanje sa taktikama, tehnikama i procedurama stranih armija.

Šemso Musić

Spremni na sve zadatke

Stariji vodnik prve klase Šemso Musić osjeća se počastvovano što će biti u prvom kontingentu crnogorskih vojnika u jednoj mirovnoj misiji i ističe da su svi pripadnici jedinice potpuno upoznati sa bezbjednosnom situacijom, kulturom i tradicijom Avganistana, posebno sa provincijom u kojoj će naš kontigent izvršavati zadatke. Bez obzira na to kakva je bezbjednosna situacija u Avganistanu, smatra da su tokom obuke u jedinici stvoreni takvi timovi koji mogu u potpunosti i bezbjedno izvršavati zadatke obezbjeđenja baze, ali i one mnogo složenije.

Nova oprema i stanovi

Ministarstvo odbrane će u narednom periodu nastaviti intenzivno da radi na rješavanju stambenih pitanja i opremanju Vojske sa najsavremenijom opremom i naoružanjem. Svjetska ekonomska kriza negativno je uticala i na finansiranje Vojske, zbog čega se moralo odustati od pojedinih kapitalnih izdataka koji se odnose na nabavke vozila, određenih vrsta naoružanja i opreme, kao i od nekih krupnijih infrastrukturnih zadataka.

Pomoćnik ministra odbrane za materijalne resurse Rifet Kosovac, u intervjuu „Partneru“, iznosi više detalja o naporima da se poboljša standard vojnika i Vojska tehnički bolje opremi.

Šta je najvažnije realizovano na planu infrastrukture?

Definitivno to je rekonstrukcija objekta (br. KN-32) i njegovo opremanje savremenom opremom u kasarni u Danilovgradu, za potrebe Centra za obuku. Dobili smo različite sadržaje koji zadovoljavaju savremene potrebe obuke vojnika, podoficira i oficira. Takođe, izgradnja savremenog atletskog stadiona i saobraćajnica, platoa i sportskih terena, kao i izgradnja savremenih pješadijskih prepreka u toj kasarni. Zatim instalaterski radovi na uređenju zgrade Ministarstva odbrane, koje je obuhvatalo strukturno kabliranje i stvaranje uslova za instalaciju aktivne mrežne opreme u cijelom objektu, radi uspostavljanja bazičnih informacionih preduslova za dalji informacioni razvoj i implementaciju IT nadgradnje u Ministarstvu u skladu sa standardima NATO. Oprema je donacija Kraljevine Danske. Dalje, rekonstrukcija objekata za smještaj municije u skladištu Brezovik u Nikšiću, izgradnja ograde sa

pratećim vodovodnim i elektroinstalaterskim radovima i građevinsko zanatski radovi na adaptaciji deset objekata za rad komandi i jedinica na Vojnom aerodromu Golubovci. Kroz donacije Kraljevine Danske, takođe, rekonstruisana je i opremljena sala za fizičko vježbanje na aerodromu Golubovci, opremljena je sala za pripremu pilota, kao i rekonstrukcija i opremanje objekta KN 26, čime smo dobili devet savremenih apartmana za smještaj slušalaca budućeg Regionalnog centra za obuku pilota kao i za smještaj domaćih i stranih polaznika različitih oblika obuke.

A šta je sa tehničkim opremanjem Vojske?

Nakon osamostaljenja Crne Gore, naoružanje i vojna oprema koja je ostala u jedinicama VCG najvećim dijelom bila je zastarjela i nekompatibilna sa partnerskim zemljama NATO. U prethodne tri godine učinjen je značajan pomak u opremanju jedinica VCG, a koji se ogleda, prije svega, u opremanju brigade KOV naoružanjem marke HK kalibra 5,56mm. Nabavljene su i ugovorene najmodernije puške (snajperi, automati i jurišne puške), sa dodatnom opremom koja omogućava dejstvo vojnika u svim uslovima. Poseban akcenat opremanja dat je specijalnoj jedinici brigade KOV koja je, pored navedenog, opremljena pištoljima marke „GLOCK 17“ sa savremenom opremom. Za obuku u planinskim uslovima nabavljena je alpinistička, skijaška i oprema za brze vode. Za potrebe pomorskih diverzanata i ronilaca nabavljeni su diverzantski i ronilački čamci sa savremenom navigacijskom i telekomunikacionom opremom, kao i

ronilačka oprema. Imajući u vidu da pokretljivost jedinica i mogućnosti njihovog prevoženja predstavljaju izazov savremenog ratovanja, kao i da je prosječna starost vozila, preko 20 godina, ugovorena je prva faza nabavke terenskih i oklopnih vozila (Toyota „Achleitner“). Na taj način se započelo sa modernizacijom i

opremanjem jedinica VCG ovom vrstom vozila. Nakon novih službenih i radnih uniformi u 2008. godini, od oktobra 2009. u upotrebi su i nove vježbovno-terenske uniforme, kao dio borbenog kompleta brigade KoV VCG. Nova uniforma je savremenog dizajna, specifične maskirne šare, prepoznatljiva u okruženju i iskorak u skladu sa savremenim tendencijama razvoja u vojnoj industriji.

Kakvi su dalji planovi?

Moramo prvenstveno raditi na osavremenjivanju naših helikoptera, nabavci savremene telekomunikacione opreme koja će biti kompatibilna sa opremom NATO zemalja. Urađen je nacrt Dugoročnog plana opremanja koji jasno definiše prioritete i potrebna finansijska sredstva. Od glavnih projekata koji su predviđeni istakao bih izgradnju informaciono-komunikacionog sistema, sistema za nadzor mora i vazdušnog prostora, kao i nastavak opremanja terenskim i oklopnim vozilima. Opremanje jedinica sredstvima veze „taktički radio“ započeto je ove godine i

kata, Stambeni blok 15 u naselju Stambena zajednica 6 - Kruševac (Tološi). Ovom izgradnjom MO i VCG pripašće 3.500 kvadrata neto korisne stambene površine. Objekat bi, takođe, trebalo biti završen do kraja iduće godine. Urađeno je i idejno rješenje za izgradnju stambenih objekata na lokaciji Rsojevica Danilovgrad, kojim se predviđa izgradnja oko 100 stambenih jedinica. U skladu sa usvojenim GUP za Opštinu Danilovgrad, dobijeni su urbanističko-tehnički uslovi i vrlo brzo će otpočeti izrada tehničke dokumentacije i postupak za izdavanje građevinske dozvole.

isporuka se očekuje tokom iduće godine, što će omogućiti da se permanentno prati kretanje vojnika na bojištu i ostvari potrebna komunikacija. Naravno, predviđena dinamika opremanja jedinica umnogome će zavisiti od ekonomske situacije u zemlji, ali smatram da postizanje kompatibilnosti sa zemljama NATO i ulazak u ovu organizaciju nema alternativu.

Da li ste zadovoljni tempom rješavanja stambenih pitanja u Vojsci? Čemu se pripadnici Vojske mogu nadati?

U toku je izgradnja stambenog objekta na lokaciji Stari Aerodrom, sa 78 stambenih jedinica. Objekat treba da bude završen do kraja 2010. Sa suinvestitorom je otpočeta gradnja stambeno poslovnih obje-

Koliko trenutno ima viška naoružanja? Koliko je do sada uništeno i koliko planirate da se još uništi?

Poslije obnove nezavisnosti, u Crnoj Gori je bilo više od 9.000 tona municije i raznih minskoeksplozivnih sredstava, kao i više hiljada viškova raznih vrsta naoružanja, od pištolja do tenkova. Radilo se prvenstveno o zastarjelom sistemu naoružanja, od čega je neko već izbačeno iz upotrebe i u ranijoj zajedničkoj vojsci.

Do sada je uništavanjem i na druge načine višak municije i minskoeksplozivnih sredstava smanjen ispod 6.000 tona, ali mi nijesmo zadovoljni tempom rješavanja ovog gorućeg problema. U narednom periodu od dvije godine trebalo bi riješiti

Stara municija sve opasnija

Višak municije, kao što je istaknuto, predstavlja bezbjednosni rizik po Crnu Goru, kako sa aspekta mogućnosti nekontrolisane eksplozije samoaktiviranjem, tako i sa aspekta djelovanja kriminalnih grupa i pojedinaca. Posebno je za nas opasna mogućnost izbijanja nekontrolisane eksplozije. U sadašnjem trenutku mi nemamo municije koja je postala nestabilna, ali smo svakim danom sve bliže tome. Eventualna nekontrolisana eksplozija imala bi neslućene posljedice kako po ljude, tako i po materijalna sredstva i životnu sredinu. Ako pristupimo kontrolisanom uništavanju municije izbjeći ćemo ljudske žrtve, materijalne štete i ekološke katastrofe. U protivnom, ne možemo biti odgovorni za posljedice do kojih bi došlo nekontrolisanom eksplozijom usljed samoaktiviranja municije u nekom od naših skladišta. Kontrolisanim uništavanjem municije zaštitimo i ljude i prirodu.

problem viška oko 6.000 tona, od čega uništavanjem oko 4.000 tona, kao i preostalu municiju koja ne bude potrebna VCG ili ne bude mogla biti prodana.

Pored uništavanja, Ministarstvo je u protekle tri godine vršilo prodaju naoružanja i municije u skladu sa našim pozitivnim propisima i međunarodnom regulativom. Ukupna cijena do sada prodatih sredstava NVO 15.395.415,90 dolara, od čega je do sada naplaćeno 8.630.034,90. Naravno, oružje i municija koji nijesu plaćeni nijesu ni preuzeti od strane kupca. Važno je napomenuti da prihod od prodatog naoružanja, municije i opreme ne ide u budžetska sredstva Ministarstva odbrane, već se uplaćuje u državni budžet. Ministarstvo odbrane nema pravo trošenja ostvarenih prihoda.

Mihailo Danilović

Vojska obučena kvalitetno, praktično i moderno

S obzirom na to da je država Crna Gora, odnosno, njena Vojska, prvi put dobila svoje vježbovno-terenske (ratne) uniforme, tome je prethodila vrlo važna priprema tehničke specifikacije, da bi bila prepoznatljiva.

Prije određivanja boja za maskirnu šaru izvršeno je snimanje državne teritorije na više lokacija iz vazduha (sjever, središnji dio i jug), a tehnički uslovi su bili postavljeni sa dovoljno „širokim” rasponom, uz poštovanje minimalnih - maksimalnih zahtjeva za dostavljanje ponuda sa kvalitetnim materijalima na bazi poliestera ili poliamida. Na ovaj način se znatno skratilo vrijeme „razvoja” uniforme, a model je definisan u „hodu” na bazi ponuda, iskustava i najnovijih dostignuća proizvođača opreme u svijetu.

Nakon vrednovanja ponuda odabrani su ponuđači sa prikazanim izuzetno dobrim tehničko-tehnološkim mogućnostima, uz visoko kvalitetne materijale.

Osnovna tkanina uniforme (bluza, pantalone, kačket i navlaka za šljem) je sirovinskog sastava pamuk 50 odsto: poliamidno vlakno, cordura 50 odsto u ripstop tkanju, mase po jedinici površine 220g/m², sa visokim prekidnim silama, postojanosti na svjetlost, pranje, znoj, suvo i mokro otiranje, uz dodatnu obradu prema dejstvu vode i ulja, bez skupljanja pri pranju na 60°C. Tkanje ripstop podrazumijeva takav način izrade tkanine kod koje se na određenim rastojanjima, horizontalno i vertikalno, nalaze vlakna cordure, koja sprečavaju cijepanje tkanine prilikom probijanja (mreža kockica).

Materijal za izradu vjetrovke je dvoslojni laminat, poliestera sa paropropusnom-vodonepropusnom klima membranom. Lijepljenje klima membrane za poliestera se postiže najsavremenijom metodom koja obezbjeđuje odličnu postojanost. Na testiranju klima membrana se nije odlijepila od osnovne tkanine ni nakon trideset pranja.

Vjetrovka posjeduje i termo uložak koji se

skida, od visoko kvalitetnog polara, tretiranog protiv pilinga. Vjetrovka sa termo uloškom je predviđena za nošenje zimi u ekstremno hladnim uslovima, dok se bez termo uložka može koristiti i kao kabanica, s obzirom na to da je vodonepropusna.

Na leđnom dijelu, u predjelu ispod okovratnika, sa unutrašnje strane, u posebnom džepu, nalazi se zaštitna kapa (fantomka), izrađena od tkanine pamuk/elastan.

Jakna je izrađena od troslojnog, kvalitetnog laminata, izuzetne postojanosti. Sa spoljne strane je vodonepropusna mekana poliester-ska tkanina.

Središnji dio predstavlja paropropusnu klima membrana koja štiti organizam od prodora vazduha (windstopper).

Sa unutrašnje strane, prema tijelu, se nalazi visokokvalitetni flis tretiran protiv pilinga koji ima funkciju utoplivača. Troslojni laminat je sa jedne strane lagan i prijatan na dodir, a sa druge predstavlja idealnu zaštitu od kiše i vjetera, pri čemu paropropusnost omogućuje „disanje” tijela. Jakna je predviđena za nošenje u proljeće i jesen, a u ekstremno hladnim

uslovima se može koristiti kao podjakna vjetrovke.

Tkanina za izradu džempera je sirovinskog sastava poliestera 50 odsto: vuna 50 odsto u keper prepletaju, mase po jedinici površine 220 g/m², izuzetne finoće prede i vunog vlakna, sa minimalnim skupljanjem pri pranju na 30° C, obrađena protiv dejstva moljaca, a džemper ima i ojačanja ramenog dijela i laktova od vuna/poliester-ske tkanine.

Zimske rukavice su izrađene od poliester-ske tkanine sa kožnim ojačanjem dlana radi manjeg klizanja prilikom manipulacije sa oružjem, sa utopljenjem u sloju pri koži, poput savršene skijaške rukavice.

Maskirna POLO majica sa kratkim rukavom je nešto novo u sastavu kompleta jedne vojne uniforme s obzirom na to da se može nositi kao samostalan dio uniforme. Uvedena je zbog klimatskih specifičnosti, a radi se o češljanom pamuku u pike preplijetaju i mase po jedinici površine 200 g/m².

Materijal za majicu sa dugim rukavima rolka je sirovinskog sastava pamuk 92 odsto: elastan

8 odsto, površinske mase 300 g/m², izuzetno prijatan za nošenje uz tijelo.

Gaće kratke i duge, kao i majice kratkih i dugih rukava izradene su od češljanog pamuka, visokih karakteristika otpornosti na pranje, znoj, suvo i mokro otiranje, sa minimalnim skupljanjem pri pranju.

Čarape duge su sirovinskog sastava češljana vuna 60 odsto: poliamid 40 odsto, dok su kratke čarape sirovinskog sastava mercerizovani pamuk 82 odsto: poliamid 15 odsto: elastan 3 odsto, što im omogućava svojstvo „prilagođavanja” većem broju različitih veličinskih brojeva korisnika.

Što se tiče čizama i taktičkih patika, izvršena je nabavka od tri proizvođača sa različitim pristupom izrade, tako da imamo materijale koji su isti u dijelu lica gdje je korišćena prirodna koža - goveđi boks, hidrofobirani, glat, sa postavom od vodonepropustljive klima membrane. U temeljnoj tabanici se nalazi vještački neprobojan materijal. Đon je uljno i kiselo-otporan, otporan na dejstvo vode, reljefan i dorađen protiv klizanja. Razlika u pristupu izradi je, pored spoljnog izgleda i načina ve-

zivanja, u tome što je kod jednog pro-izvođača način spajanja lica sa đonom izvršen lijepljenjem, kod drugog prošivanjem i lijepljenjem i kod trećeg brizganjem - formiranjem đona direktno na lice.

Materijal za izradu borbenog ranca je poliamid + PU film (cordura) u platno prepletaju i visoke postojanosti na trenje, cijepanje i svjetlost.

Materijal za izradu lica balističkog i borbenog prsluka su istog kvaliteta od poliamida sa filmom (cordura) i još većih prekidnih sila od borbenog ranca, u cilju obezbjeđenja funkcionalne upotrebe zaštitne opreme.

Sve sintetičke trake i gurtne koje su korišćene za izradu ovih predmeta su testirane na prekidnu silu od preko 250 kg.

Posebna pažnja je posvećena izradi balističkog prsluka sa aramidnim vlaknima (kevlarom). Ispitivanje je izvršeno u akreditovanoj laboratoriji.

Balistički prsluk pruža zaštitu stepena IIIA, sa dodacima za vrat, prepone i ramena, kao i keramičkih ploča - panela (prednji i zadnji), čime se stepen zaštite povećava na IV i obezbjeđuje vojnicima maksimalna sigurnost uz adekvatnu pokretljivost.

Najsavremeniji šljem u Evropi

Borbeni šljem je balističke zaštite III A i nivoa zaštite od fragmenata V50>600 m/s (veličina fragmenta 1,1±0.02 g). Vojska Crne Gore je

prva vojska u ovom djelu Evrope koja je u upotrebu uvela najsavremeniji „SHOTECK” sistem unutrašnje opreme izuzetno visokog nivoa absorpcije udara koji posjeduje specijalni sistem vezivanja unutrašnje opreme sa kalotom šljema, odnosno, na kaloti nema rupa i šrafova za vezivanje unutrašnje opreme čime se postiže da je nivo balističke zaštite isti na čitavoj površini šlema.

Šljem je izrađen od kompozitnog materijala ARAMID-a i presvučen je sa specijalnom ASB folijom koja je otporna na grebanje i nevidljiva u IC spektru.

Podbradni kaiš je podesiv i posjeduje dvije brave. Jedna je plastična sa „ONE TOUCH” sistemom otvaranja, dok je druga metalna sa specijalnim sigurnosnim sistemom koji se otvara na pritisak preko 25 kilograma. Na dijelu unutrašnje opreme koji dodiruje glavu postavljena je specijalna postava koja, prilikom upotrebe, sprečava razvoj bakterija i neprijatne mirise. U kompletu borbenog šljema se nalazi i jedna rezervna postava.

Napominjemo još jednom da je po svom sastavu borbeni komplet vrlo složen i da pruža veliki broj kombinacija upotrebe. Pored toga, svi odjevni predmeti „dokazivaće” se i usavršavati tokom korišćenja u narednom periodu.

potpukovnik Mirosljub Antanasijević
major Emil Halimović

Fizička zaštita

tajnih podataka

Mjere i radnje za obezbjeđivanje fizičke zaštite tajnih podataka su: procjena mogućeg narušavanja bezbjednosti tajnih podataka od nasilnog upada ili od neovlašćenog pristupa, upotrebe ili uništavanja tajnih podataka, određivanje bezbjednosnog pojasa oko objekta u kome se nalaze tajni podaci, određivanje bezbjednosnih i administrativnih zona, organizovanje fizičke zaštite i primjena tehničkih i drugih sredstava obezbjeđenja objekata i prostora u kojima se nalaze tajni podaci, izdavanje dozvola za pristup u objekte i prostorije, kontrola ulaza i izlaza lica i vozila kojima se vrši prenos tajnih podataka i prenos tajnih podataka izvan bezbjednosnih zona.

Tajni podatak se čuva, koristi i obrađuje u prostoriji, odnosno prostoru koji je određen kao administrativna, odnosno bezbjednosna zona, koji ima odgovarajuću bezbjednosno - tehničku opremu.

Prostor, odnosno prostorija, u kojoj se čuvaju, koriste, obrađuju ili uništavaju tajni podaci mora biti opremljena:

- a) jednim od bezbjednosno - zaštitnih mehanizama na ulaznim vratima;
- b) opremom za sigurno čuvanje predmeta i dokumenata;
- c) energetskim priključkom na neprekidno centralno i alternativno (ag-

regatsko) napajanje;

- d) bezbjednosnim mehaničkim sistemom za zaključavanje sa ograničenim brojem ključeva.

Prostorije u kojima se postavljaju tele-

fonske centrale, druga telekomunikacijska oprema, i prostorije u kojima se postavljaju centralni serveri informacionih sistema moraju biti bez prozora. Ukoliko prostorije imaju prozore, te prostorije obezbjeđuju se detektorima loma stakla, bezbjednosnim metalnim rešetkama, bez mogućnosti otvaranja prozora i staklima koja onemogućavaju pogled u unutrašnjost prostorije.

Administrativnu i bezbjednosne zone,

odgovarajuću bezbjednosnu tehničku opremu, kao i mjere obezbjeđenja bezbjednosnih zona određuje starješina organa. Bezbjednosne zone mogu biti I ili II stepena.

Administrativna zona - obrađuju se i čuvaju tajni podaci stepena tajnosti „INTERNO”. Bezbjednosna zona I ili II stepena - obrađuju se i čuvaju tajni podaci stepena tajnosti „STROGO TAJNO”, „TAJNO” i „POVJERLJIVO”.

Mjere zaštite koje postoje u ovim zonama, kao i pravila ponašanja lica koja se nalaze u ovim prostorijama su propisana Uredbom o bližim uslovima i načinu sprovođenja mjera zaštite tajnih podataka.

Tajni podaci mogu se obrađivati izvan bezbjednosnih zona, ako je prostor ili područje u kojem se obrađuju fizički ili tehnički obezbijeđen, a pristup do njega pod nadzorom.

P.K., B.D., I.P.

Novi Strateški koncept NATO

Strateški koncept je zvanični dokument koji određuje svrhu i prirodu NATO, kao i njegove temeljne bezbjednosne zadatke. Takođe, identifikuje glavna obilježja novog bezbjednosnog okruženja, specificira elemente pristupa Saveza bezbjednosti i daje smjernice za dalja prilagođavanja svojih vojnih snaga. Strateški koncept usmjerava budući politički i vojni razvoj Saveza.

Na samitu NATO u Strazburu i Kelu održanom 4. aprila 2009, šefovi država i vlada članica NATO zadužili su generalnog sekretara da razvije novi Strateški koncept. Novi strateški koncept zapravo je obnova strateškog koncepta iz 1999. godine kojim je NATO htio odgovoriti na izazove 21. vijeka. Riječ je o jačanju kohezije unutar Saveza, a u isto vrijeme povećanju sposobnosti da se nastavi sa međunarodnim akcijama i mirovnim operacijama kada je to potrebno.

Strateško okruženje i sam NATO doživjeli su velike promjene od kada je prije 10 godina na samitu u Vašingtonu odobren sadašnji Strateški koncept. Terorizam jedva da se i spominjao 1999. godine i Savez nije mogao ni zamisliti učestvovanje u zahtjevnoj akciji na tako udaljenom području kao što je to Avganistan, a proces proširenja tek je počinjao.

Savez se po prvi put u svojoj istoriji 11. septembra 2001. godine pozvao na član 5. kao odgovor na terorističke napade na SAD. Do 2003. godine već učestvuje u misiji od najvećeg izazova do tada, na udaljenoj lokaciji u Avganistanu. U to vrijeme Savez broji 19 članica, dok ih

danas ima 28. Stvorene su nove strukture, partnerstva i inicijative kao što je Savjet NATO-Rusija. Vrata su ostala otvorena za nove članice i partnere, a odnosi Saveza sa susjedima i međunarodnim organizacijama i dalje se uspješno razvijaju. Strateško okruženje drastično se izmijenilo.

Novi generalni sekretar NATO Anders

Olbrajt, ranije prva žena državni sekretar SAD. Potpredsjednik grupe biće bivši direktor holandske kompanije Rojal Dač Šel, Jeren van der Ver. Među pozvanim stručnjacima su i bivši britanski ministar odbrane Džef Hun, nekoliko ambasadora, kao i poljski profesor Adam Danijel Rotfeld i predsjednik francuske Nacionalne biblioteke i

Fog Rasmussen prilikom stupanja na dužnost izjavio je da je NATO-u potreban novi strateški koncept, kao i da je imenovao grupu od 12 stručnjaka za konsultacije.

Rasmussen je rekao da će mu eksperti dostavljati preporuke, a on će odlučivati o konačnoj fazi predloženog procesa, čiji će rezultati biti predstavljeni na narednom samitu Alijanse krajem 2010. godine u Lisabonu.

Grupu stručnjaka predvođiće Madlen

strateški stručnjak Brino Rasin.

Budući koncept trebalo bi da uključi, prije svega, borbu protiv terorizma, nove vrste opasnosti, poput sajbernet napada, snabdijevanje energentima i bezbjednosne mjere za klimatske promjene. U koncept će biti uključen i odnos NATO i Rusije, kao i odnos između klasične misije NATO - kolektivne odbrane članova, i misije Alijanse van klasičnog djelokruga, od kojih je najvažnija ona u Avganistanu.

Z. Minevski

Delegacija Komande združenih snaga iz Napulja u posjeti Mornarici VCG

Delegacija Komande združenih snaga iz Napulja (JFC) boravila je u posjeti Mornarici Vojske Crne Gore od 5. do 8. oktobra. Sa kolegama iz Generalštaba i Mornarice Vojske Crne Gore razmotrena je mogućnost za realizaciju vježbe "COOPERATIVE MAKO 2010".

Položeni vijenci na spomenik Tuđemilskoj bici povodom Dana VCG

Načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore viceadmiral Dragan Samardžić položio je vijenac na spomenik Tuđemilskoj bici u Baru, povodom Dana Vojske Crne Gore. Vjenac na spomenik položila je i delegacija Skupštine Opštine Bar.

Objekat za smještaj na vojnom aerodromu

Pomoćnik ministra odbrane za materijalne resurse pukovnik Rifet Kosovac i vojni ataše Kraljevine Danske potpukovnik Soren Knudsen otvorili su rekonstruisani objekat za smještaj na Vojnom aerodromu Golubovci. Pukovnik Kosovac izrazio je zahvalnost na podršci Kraljevine Danske kada je u pitanju reforma sistema odbrane Crne Gore. Potpukovnik Knudsen istakao je da je Danska zadovoljna načinom na koji Ministarstvo odbrane i Vojska realizuju projekte koji su finansirani danskim donacijama.

Novi potporučnici Vojske Crne Gore

Novi potporučnici Vojske Crne Gore posjetili su opštine Danilovgrad i Kolašin, kao i Mornaricu Vojske Crne Gore. Planom je predviđeno da novi podoficiri obišu određene lokalne zajednice i garnizone, kako bi se upoznali sa životom i radom jedinica i lokalnih zajednica, odnosno sredina u kojima će boraviti.

Konsultacije povodom izrade Strategijskog pregleda odbrane

U posjeti Ministarstvu odbrane Crne Gore boravila je delegacija Ministarstva odbrane Kraljevine Norveške radi ekspertskih konsultacija u vezi sa izradom Strategijskog pregleda odbrane. Ministarstvo odbrane Kraljevine Norveške je od početka angažovano kao zemlja nosilac za podršku i izradu Strategijskog pregleda odbrane.

Radionica o vojno-obavještajnim podacima OSINT u Danilovgradu

U organizaciji Savezničke komande NATO za transformaciju - ACT i Vojske Crne Gore „Radionica o vojno-obavještajnim podacima - OSINT“ realizovana je od 13. do 16. oktobra u Centru za obuku - kasarna „Milovan Šaranović“ u Danilovgradu. Radionicu je, otvorio potpukovnik Rejnhard Šreder, učesnike je pozdravio načelnik štaba GŠ VCG general major Dragan Milosavljević. U Radionici je učestvovalo po 11 predstavnika drugih zemalja Partnerstva za mir.

Vučinić primio novog ambasadora Austrije

Ministar odbrane Boro Vučinić poželio je dobrodošlicu ambasadoru Martinu Pameru i uspješan budući rad u Crnoj Gori. Izrazio je zadovoljstvo dosadašnjom dobrom saradnjom sa Austrijom. Kao posebno važnu i korisnu istakao je saradnju u alpinističkoj obuci planinskih jedinica. Primjer dobrih odnosa je i saradnja sa austrijskom firmom Ahlajtner, koja je za potrebe Vojske Crne Gore izvršila prenamjenu vozila, naglasio je ministar Vučinić. Austrijski ambasador kazao je da će svojim angažovanjem doprinijeti nastavku dobre saradnje.

U Liberiji i rekreacija rizična

Slobodno vrijeme ovdje u toku dana svi uglavnom koriste uz dobru knjigu, uz filmove ili uz računar, komunicirajući sa prijateljima i porodicom. Uslovi za fizičko vježbanje i održavanje kondicije nijesu svuda isti i uglavnom su minimalni. U Monroviiji postoje dvije dobro opremljene teretane u pozadinskoj bazi i pored komande u centru grada, a na timovima situacija varira. Negdje postoje teretane koje je obezbijedila logistika misije i koje nijesu nešto posebno opremljene, a negdje ne postoji ni to. Tamo ko želi na taj način da se rekreira prinuđen je da sam pravi sprave i to obično pod otvorenim nebom. Kad pada kiša ništa od vježbanja, a kad ne pada oko vas su raznorazni insekti koji su u potrazi za otvorenim dijelovima kože, da bi ili sisali krv ili ubacivali svoje larve.

Osim ovih teretana, izbor je stvarno sužen. Ukupno ima četiri posmatračka tima koji su blizu okeanske obale i pripadnici tih timova imaju priliku i da se okupaju ali bez plivanja. Okeanske struje nijesu isto što i morske, mnogo su jače i u tren oka mogu da vas odvedu od obale. Trčanje nije moguće svuda. U Grinvilu sam imao mogućnosti da trčim u krugu baze, a recimo to ne mogu ovdje u Kakati. Trčanje van baza može da bude rizično, pogotovo u Monroviiji. Napadi na pripadnike UN zbog pljačke su najbrojniji baš u tom gradu. Ipak, pljačka nije jedini motiv za napad. Jednoj pripad-

nici UN, civilu, je vjerovatno misija ličila na romantičnu avanturu u Africi pa je svako jutro prije posla imala običaj da džogira uz obalu okeana. Jedno jutro joj se u trčanju „pridružilo“ desetak lokalaca. Od posljedica silovanja se fizički nije oporavila narednih nekoliko mjeseci. U timovima u džungli situacija sa lokalcima nije toliko opasna, ali džungla ima razne druge razloge zbog kojih nije preporučljivo trčanje van baze.

Za sportove fudbal, odbojku i slično, rijetko gdje postoje uslovi. Jedan kolega koji je napuštao misiju baš kad sam ja dolazio, ispričao mi je kako je on prošao u potrazi za rekreacijom.

Po dolasku u misiju prva prekomanda mu je bila u „crvenu“ zonu. Dalje od civilizacije, ali lokalno stanovništvo uglavnom ne predstavlja nikakvu prijetnju za UN. Tamo od vas stvarno očekuju da im pomognete i pljačke su izuzetno rijetke. Nakon prvih nekoliko patrola kad se oslobodio „grča“ koji svaki novajlija ima, odlučio je da se pozabavi podizanjem kondicije i kao zaljubljenik u fudbal počeo je da se raspituje gdje u okolnim mjestima ima dobar fudbalski teren. Ovdje taj sport daleko od toga da nije popularan, ali nema baš svako selo dobru poljanu sa golovima. Posijle nekoliko dana, slučajno je u patroli, pola sata od baze vidio dobar teren. Stao je i pitao mještane može li

da im se priključi kad igraju, a on će da im donese pravu fudbalsku loptu. Dogovor je pao i on je danima dolazio da igra i vraćao se u bazu pun hvale za sebe kako je omiljen kod okolnog naroda i kako mu svi kliču kad dođe. Ipak nešto mu je privlačilo pažnju kod tog naroda u selu. Skoro da nije bio niko kome nije falio prst, uvo... Pretpostavio je da je to iz rata, pošto je ovdje inače bio običaj da se

lopovima sijeku ruke, silovateljima noge i tako to. Napokon, poslije jedne utakmice, dok su ga ispraćali do vozila, osmijelio se da pita jednog kako je izgubio dva prsta na ruci. Odgovor je bio: „Ovo selo je kolonija gubavaca“. Poslije ovoga je i on batalio sport na izvjesno vrijeme.

Branko Đurđić

UNMIL, Kakata, Liberija

Major Saša Jovanović, komandant prvog crnogorskog kontingenta u Avganistanu govori za „Partner“

Misionarska infekcija

Kontingentom crnogorske vojske, koji će se uskoro naći na jednomjesečnoj obuci u Mađarskoj, nakon čega će sa svojim mađarskim kolegama dijeliti dobro i zlo, kada se nađu u Avganistanu, komandovaće iskusni major Saša Jovanović. Razgovarali smo sa tim mladim čovjekom velikog iskustva i znanja stečenog tokom službovanja u misijama Ujedinjenih nacija.

Nasmijan, mladolik, energičan, samopouzdan, znalac svoga zanata... i da ne nabrajamo više, to je prvi komandant crnogorskog kontingenta u Avganistanu - Saša Jovanović. U neposrednom i veoma otvorenom razgovoru saznali smo mnogo toga o njemu i o poslovima koje je do sada radio, ali i o onima za koje je već sada potpuno spreman.

Nedavno je, sa nekoliko kolega, boravio u višednevnoj posjeti bazi, kao prethodnica crnogorskom kontingentu koji će, ako sve bude teklo po planu, u martu naredne godine biti raspoređen na teritoriji Avganistana. Termin, kako kaže, zavisi od Mađara u čiju će bazu biti smješteni i koji imaju nekoliko rotacija koje još nisu detaljno precizirane. Crnogorska jedinica broji 29 pripadnika uz dva oficira koji bi trebalo da u glavnu, regionalnu komandu Sjever u gradu Mazar-e-Šarif budu upućeni do kraja godine, a radiće u sklopu tamošnje njemačke Komande.

U sastavu crnogorskog kontingenta od dvadesetdevet ljudi je pješadijski vod koji broji 25 članova, koji će biti stacionarno obezbjeđenje, to jeste straža

mađarske baze koja se nalazi u gradu Poli-e-Komriju. Naši vojnici obavljaju zadatke kao sastavni dio mađarske čete. Grad u kojem se nalazi baza nalazi se oko 170 kilometara jugoistočno od Mazar-e-Šarifa, četvrtog po veličini avganistanskog grada. Osim pripadnika pješadije u Poli-e-Komri ide i tročlani medicinski tim i oficir za logistiku, od-

skog terena, periodično slabih, ali i ponekad, moćnih, nekontrolisanih vodotoka, neobičnosti razlika dnevnih i noćnih temperatura, te veoma neprijatnih zima. Kako kaže jedino, veliko neprijatno iznenađenje može biti to što naši vojnici neće moći da izlaze iz baze. Bezbjednosno to je nešto što svakako predstavlja prednost, ali psihološki pri-

nosno komandant crnogorskog kontingenta.

Komandanta Jovanović, pitali smo šta bi moglo biti najveće iznenađenje za naše ljude kada se nađu u tom dijelu Avganistana. On smatra da za njih neće biti pravih vojničkih iznenađenja. Jedino što im možda može biti neobično i na šta ukazuje jesu neočekivane geografske odlike dominantno pustog kraja, bez drveća i trave, polupustinj-

jeti klaustrofobijom. Komandant Jovanović na to gleda drugačije, ali tu mogućnost ne isključuje. Ipak, nada se da će činjenica izolovanosti od spoljnog svijeta doprinijeti mnogo većem zbližavanju svih ljudi koji se nalaze u bazi, a njih je oko tri stotine, da će ih to naterati da se organizuju kao da žive u jednoj velikoj porodici, čiji su članovi zavisni i usredsređeni jedni na druge.

Pitali smo i o samim uslovima života u

bazi. Komandant Jovanović potvrdio je da se radi o takozvanom kontejnerskom smještaju u jednoj, dosta maloj bazi, pod mađarskom komandom, u kojoj se nalazi i šestočlani hrvatski tim. Crnogorski kontingent biće na okupu. Jedan veći kontejner, sa šesnaest klimatizovanih soba, ugostiće sve pripadnike voda. Baza nudi sve pogodnosti počev od savremene telefonske i internet povezanosti, satelitskih televizijskih kanala, sportskih terena za mali fudbal i košarku, zajedničkih i bilijar klubova, biblioteka, teretana, standardizovanog restorana... Sve to je veoma bitno za

ljudi. Karakteriše ga veoma loša infrastruktura, građevine slabog kvaliteta, a privreda počiva na samo jednoj fabrici cimenta. Mada crnogorski pripadnici neće imati neposrednog kontakta sa lokalnim stanovništvom, komandant Jovanović se raspitao i kako su raspoloženi prema pripadnicima ISAF-a. U mađarskoj komandi kazali su mu da stanovnici veoma blagonaklono gledaju na njih. Razlog je vjerovatno u tome što strani vojnici pomažu da se realizuju projekti koji im olakšavaju život počev od sistema za vodosnabdjevanje, opremanje škola, gradnje puteva i dr. Ipak,

žanja, da su sva vozila koja koriste njeni ljudi blindirana, da su vojnici visoko obučeni i spremni da odgovore svakoj vrsti izazova. Niko od osoblja koje je angažovano na obezbjeđenju, kao što će to biti predstavnici crnogorske vojske, ne smije napustiti bazu, osim u slučaju vanrednih okolnosti - napada na bazu, evakuacije i povlačenja snaga. Pojedinaac je može napustiti samo u slučaju bolesti za koju mu je neophodna hitna medicinska pomoć.

U odnosu na njegovo, dugo misionarsko iskustvo, kapetan Saša Jovanović, ne vidi osim jednu sličnost između dva svoja zadatka - Liberije i Avganistana. Ona se ogleda u tome što je riječ o radu u međunarodnom okruženju u kojem se ljudi zbliže, steknu nova prijateljstva, saznanja i jedinstvenu priliku za sasvim nove vidove edukacije. Kaže i da je za one koji su se opredijelili za posao vojnika angažovanog u misiji, taj zadatak veoma lak, jer to omogućava sistem rada, jasna raspodjela poslova i obaveza, ali i visoka dnevnic. I to ga čini lakšim nego kod kuće.

Na pitanje kako će u najkraćem, onima koji će s njim ići u Avganistan, prenijeti svoje iskustvo višednevne posjete, Jovanović kaže da mu to neće biti nikakav problem, posebno zbog činjenice da većinu tih ljudi lično poznaje. Naglasiće im da, i pored toga što u misiju idu zbog sebe lično, ne zaborave uniformu koju nose i da vode računa da tamo predstavljaju zemlju iz koje dolaze. Umjesto da broje dane, kako to obično rade vojnici na odsluženju vojnog roka, smješkajući se, kaže da je bolje da broje pare. No, neće izostaviti da im saopšti da treba da se priviknu na to da će duži vremenski period biti odvojeni od svojih porodica, ali da će tamo biti zajedno sa svojim kolegama i da svako treba da pomogne jer problem pojedinca jeste i problem svih.

naše ljude starosne strukture između 30 i 35 godina. A u Poli-e-Komri ne idu samo muškarci. Među njima, kao član medicinskog tima, naći će se i medicinski tehničar iz Bara Elvira Cvrk. U širem timu koji broji 12 ljudi već se nalazi 5-6 žena, a u cijeloj bazi ih ima oko 30.

Interesovalo nas je šta su komandantu Jovanoviću pripadnici mađarske vojske kazali o samom gradu i njegovim stanovnicima. Kaže da preciznih podataka o broju stanovnika nema, ali da grad koji je ujedno i prijestonica pokrajine Baglan, nastanjuje između 60 i 100 hiljada

situaciju u pokrajini Baglan i unutrašnja politička previranja čine dosta komplikovanom. No, na sreću do sada nijesu zabilježeni teži incidenti, jer Talibani i njihove vođe, kojih ima desetak u toj pokrajini, više se brinu o preuzimanju moći od ANA (Avganistanka nacionalna armija), nego o sukobima sa predstavnicima međunarodnih snaga.

Neizostavno, razgovarali smo i o bezbjednosnim aspektima koji se tiču naših vojnika i ostalih pripadnika tima. Jovanović kaže da je sama baza veoma dobro obezbijedena, opremljena svim savremenim sredstvima odbrane i naoru-

Nimalo začuđujuće nije bilo kad je na pitanje zašto se ponovo odlučio za odlazak u misiju, kapetan Jovanović doslovce rekao „iz Liberije sam se vratio 28. decembra prošle godine. Nakon što sam iskoristio odmor stečen tokom tamošnje službe, na posao sam se vratio 6. aprila, a već 10. predao sam zahtjev za misiju u Avganistanu“. Kazao je i da je inicijalni motiv da se prijavi za pripadnika međunarodnog tima za očuvanje mira bio taj da iz „mnštva istih ljudi“ dosegne, nauči i stekne znanje i zvanje. Materijalni iskaz je došao sam po sebi i postao sekundarni motiv. Sada za sebe ima jednostavnu dijagnozu: „inficiran virusom misija“.

Saša Jovanović oženjen je i ima dvoje djece. Kaže da supruga za njegov posao ima veliko razumijevanje, možda i zbog toga što je i sama vojnica po ugovoru. Kćerke, stare šest i tri godine, nemaju, ama ni malo, razumijevanja za tatino odsustvo, kaže Saša, naglašavajući da kada su one u pitanju, ipak je riječ o velikom odricanju. Govoreći o stavovima u široj porodici, mišljenja su podijeljena. Jedni misle da je njegov posao jedinstven i divan, a drugi pak nijesu njime oduševljeni.

Govorio je i o osposobljenosti, obučenosti i spremnosti naših ljudi koji su se opredijelili da idu u ISAF vojnu misiju u Avganistan, istakavši da se za takve poslove jedino nespremnost nije moguća. Govorili smo i o tome da se u vojnoj psihologiji posebna pažnja poklanja ljudima koji odlaze u misije, te da stručnjaci vode računa kako da im se na najbolji način pomogne da iznesu zadatke za koje su se dobrovoljno opredijelili. Jovanović kaže da

je tako bilo i sa crnogorskim vojnicima koji će ići kao pripadnici tzv. prve rotacije. Pet timova je radilo sa njima, a jedan poseban i sa njihovim porodicama. Saša je svjestan odgovornosti svog komandnog posla i zna da će osim vojničkog imati i zahtjevan posao „prvog i pravog“ psihologa svojim potčinjenim. Smatra da jedini ozbiljan problem može biti odvojenost od porodice, ali računa da će redovna telefonska komunikacija biti od izuzetnog značaja da on bude što manji.

Na pitanje „Ukoliko neko od pripadnika misije, u jednom trenutku, iz bilo kojeg razloga, odluči da prekine svoj angažman, šta se onda dešava, da li se vraća bez problema kući“, Jovanović odlučno i kratko odgovara: „Naravno. Ti ljudi nijesu silom došli i ne mogu na silu biti zadržani“. Svakako da se sa tim ljudima prethodno obavlja razgovor kako bi se sagledali razlozi takve odluke. Ali, isto tako ukoliko neko od njih napravi neku grešku na dužnosti ili mimo nje, onda se vraća kući, s tom razlikom što htjeo on to ili ne - vraćanje je neminovnost“, kaže komandant Jovanović.

Na kraju razgovora upitan kakvu bi poruku prenio crnogorskoj javnosti i posebno porodicama onih koji su se opredijelili da budu dio međunarodnih snaga ISAF u Avganistanu, major Jovanović, nakon što je bio u prethodnici, kaže da javnost i porodice mogu biti mirni. Preduzete su opsežne pripreme kako materijalne, tehničke tako i psihološke i stvoreni svi uslovi za ispunjenje zadataka, ali i bezbjednost ljudi.

Olivera Đukanović

Oktobarsko oslobođanje Mojkovca, Bijelog Polja, Pljevalja...

Crnogorska vojska je u oktobru 1912. godine, takoreći, u jednom mahu, oslobodila gotovo cio današnji sjeverni dio države od vlasti Osmanskog carstva. Prva od balkanskih država, Crna Gora je 8. oktobra te godine objavila rat Turskoj, čime je započeo Prvi balkanski rat, kome su se kasnije pridružile Srbija, Bugarska i Grčka. Njihov zajednički plan bio je da se Turska potisne iz Evrope, ali su balkanski anti-osmanlijski savez podsticale i velike sile, kako bi ostvarile svoje interese na ruševinama Osmanskog carstva. Same balkanske države su, u istom kontekstu, imale svoje strateške planove, čija je zajednička karakteristika u tome da su htjele da zaokruže svoje državno-teritorijalne i nacionalne programe.

Ratni plan Crne Gore bio je da zauzme Skadar, Sandžak i Metohiju. Svoje operacije crnogorska vojska je i usmjerila u tim pravcima. Tada je imala nešto više od 35.000 vojnika koji su bili podijeljeni u tri operativna odreda: Zetski, Prmorski i Istočni. Prva dva su dejstvovala prema Skadru, a treći je upućen ka Sandžaku i Metohiji.

Već sutradan, po objavljivanju rata Turskoj, Crnogorci su prešli crnogorsko-tursku granicu i 9. oktobra oslobodili Mojkovac. Dva dana kasnije oslobođeno je Bijelo Polje. U Berane je crnogorska vojska ušla 16. oktobra, u Plav 19. Gusinje 20, a u Rožaje 26. oktobra. Pljevlja su u ovom nizu oslobođena posljednja, 28. oktobra. Kao što se dogodilo i u Đakovici, u Metohiji, i u Pljevlja su gotovo istovremeno ušle crnogorska i srpska vojska. Ta činjenica, svakako, nije slučajna. Sama po sebi je pokazivala konfrontaciju ondašnjih državnih interesa i aspiracija Crne Gore i Srbije, jer su obje države nastojale da u svoju državnu teritoriju uključe što više krajeva koji su do tada još bili pod turskom vlašću. Štaviše, u oba slučaja, prilikom oslobođanja Pljevalja i Đakovice, bilo je i incidentnih momenata u odnosima komandi crnogorske i srpske vojske na tim područjima.

Za razliku od sandžačko-metohijskog operativnog pravca, crnogorska vojska je mnogo sporije napredovala prema Skadru. Ipak, Crnogorci su krajem oktobra 1912. godine,

Teritorije koje su osvojile članice Balkanskog saveza, April 1913.

uprkos jakoj turskoj odbrani, uspjeli da ovladaju selima oko Skadra. Opsada grada je, zatim, potrajala nekoliko mjeseci, da bi u februaru 1913. godine počeo opšti crnogorski napad na gradska utvrđenja. Bitka za Skadar trajala je sve do 24. aprila, kada je Esad paša Toptani predao ključeve grada crnogorskom prestolonasljedniku Danilu. Crnogorska vojska je na Skadru pretrpjela velike gubitke, što je dugo vremena živjelo kao jako emotivno, političko i istorijsko opterećenje u Crnoj Gori. Sa istorijske distance posmatrano, jasno je da je bitka za Skadar, u onoj konstelaciji međunarodnih snaga, bila, zapravo, strateška greška. Velike sile su već bile skovale plan da se stvori nova država-Albanija kojoj je pripao i Skadar.

Kada je Turska potisnuta sa Balkana, dojučerašnje saveznice koje su, mada ne sve sa jednakim požrtvovanjem, zajednički povele Prve balkanski rat, nakon što je završen, sukobile su se oko podjele teritorije. Između Srbije i Grčke, s jedne, i Bugarske, s druge strane, izbio je novi, Drugi balkanski rat, u junu 1913. godine, oko Makedonije i Trakije.

Crna Gora je u balkanskim ratovima dobila novih oko pet hiljada kvadratnih kilometara teritorije, uključujući i Metohiju do Bijelog Drima.

U oba balkanska rata, Crna Gora je imala nešto više od tri hiljade poginulih i preko sedam hiljada ranjenih vojnika. Balkanski ratovi završeni su Bukureštanskim mirovnim ugovorom koji je sklopljen u jesen 1913. godine.

I. Despotović

ENGLISH

ORGANIZACIJA

PRESS CENTAR

BIBLIOTEKA

MULTIMEDIJA

NASLOVNA STRANA

KABINET

MINISTAR

ORGANIZACIJA

PITAJTE MINISTRA

KONTAKT

LINKOVI

VLADA
POČETNA STRANA

www.gov.me

Saopštenje: Ministar odbrane Boro Vučinić primio vojnog atašea Slovenije brigadnog generala Rada Klisariča

Jelušič da posjeti Crnu Goru... [Opširnije](#)

Tom prilikom, ministar Vučinić iskazao je zadovoljstvo saradnjom sa Slovenijom u oblasti odbrane, istakavši da je ta zemlja dobar primjer uspješnih reformi odbrane za Crnu Goru. Kao veoma korisnu saradnju, istakao je uspješnu realizaciju zajedničke obuke planisnkih jedinica vojske i učenje engleskog jezika u Ajševici. Takođe, ističući posvećenost daljem jačanju bilateralne saradnje u oblasti odbrane, ministar Vučinić uputio je poziv slovenačkoj ministarki odbrane dr Ljubici

Ministarstvo odbrane 23.10.2009 15:45

Saopštenje: Crna Gora primljena u punopravno članstvo SEDM-a

Na danas održanom godišnjem sastanku Procesa saradnje ministara odbrane Jugoistočne Evrope - SEDM, Crna Gora je primljena u punopravno članstvo te važne regionalne inicijative. Inicijativa za uspostavljanje saradnje na nivou ministara odbrane Jugoistočne Evrope (JIE) pokrenuta je 1996. godine, sa namjerom jačanja saradnje zemalja regiona, Italije i SAD na planu odbrane... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 21.10.2009 14:54

Održana konferencija za novinare povodom konsultacija o Strategijskom pregledu odbrane

Audio zapis: Izjava šefa Odsjeka za strateško planiranje kapetan bojnog broda Branislava Kekovića na konferenciji za novinare održanoj povodom konsultacija o Strategijskom pregledu odbrane... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 21.10.2009 14:40

Izjava direktora Direktorata za planiranje snaga NATO Frenka Bolanda

Audio zapis: Izjava direktora Direktorata za planiranje snaga NATO Frenka Bolanda na konferenciji za novinare održanoj povodom konsultacija o Strategijskom pregledu odbrane... [Opširnije](#)

Ministarstvo odbrane 21.10.2009 14:39

Održana konferencija za novinare održanoj povodom konsultacija o Strategijskom pregledu odbrane - pitanja i odgovori

Prijavite se na našu mailing listu!

vaš e-mail

[odjava](#)

AUDIO ZAPIS

Izjava ministra odbrane Republike Crne Gore Bora Vučinića

nakon predaje Prezentacionog dokumenta i potpisivanja Sporazuma o bezbjednosti informacija NATO i Vlade Crne Gore